O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"Tasdiqlayman"
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori
M.E.Po'latov
2024 yil "____" _____

Ro'yxatga olindi: № Fh-09-29
2024 yil "29" avgust

DAVLAT MOLIYASINI BOSHQARISH
O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400 000 - Biznes, boshqaruv va huquq

Ta'lim sohasi: 410 000 - Biznes va boshqaruv

Magistratura mutaxassisligi: 70410501- Moliya

Samarqand-2024

Fan/modul kodi DMB2205	O‘quv yili 2024 - 2025	Semestr 2	Kreditlar 5
Fan/modul turi Tanlov	Ta’lim tili O‘zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 4
1 Fanning nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
Davlat moliyasini boshqarish	60	90	150

2 **I.Fanning mazmuni.**

Fanni maqsad - davlat moliyasining to'g'ri va oqilona tashkil etilishi, nafaqat, mamlakat makroiqtisodiy barqarorligini ta’minlashga xizmat qilishini, balki xujalik sub’ektlarining iqtisodiy faoliyatiga har tomonlama ta’sir etish orqali mamlakatning iqtisodiy yuksalishiga olib kelishini va bu xolat, uz navbatida mamlakat moliya tizimi barqarorligida muxim urin tutishini urgatish hamda ularni amaliyotda tatbiq etish kunikmasini hosil qilishdan iborat.

Fanning vazifasi - innovatsion iqtisodiyot sharoitida davlat moliyasini boshqarish xususiyatlari haqida tasavvurlar shakllantirish, O‘zbekiston byudjet jarayonini tashkil etish tamoyillari va uni amalga oshirishning asosiy bosqichlari to'g'risida bilimlarni tizimlashtirish, davlat byudjeti daromadlari barqarorligini ta’minlash masalalari va harajatlardan samarali foydalanish yunalishlari haqida bilimlar berish, davlat moliya tizimida byudjetdan tashqari maysadli jamg‘armalarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishdagi urni va ahamiyati haqida bilimlar berish.

Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko‘nikmalar, moliyaviy hodisa va jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.

3 **II. ASOSIY NAZARIY QISM (MA’RUZA MASHG‘ULOTLARI)**

MOLIYANING NAZARIY ASOSLARI (1 MODUL)

1-mavzu.Davlat moliyasini boshqarishning ilmiy va huquqiy asoslari: funksiyalari va tashkil etishning xususiyatlari.

“Davlat moliyasini boshqarish” fanining predmeti, ob’ekti. “Davlat moliyasini boshqarish” fanning vazifalari va boshqa fanlar bilan bog‘liqligi. Davlat moliyasini boshqarish - moliyaviy boshqarish tizimining asosiy elementi sifatida.

2-mavzu. Davlat moliyasi to‘g‘risidagi nazariyalar

Turli davr va iqtisodiy maktablar namoyandalarining davlat moliyasiga oid nazariyalari. Siyosiy iqtisod klassiklari konsepsiyalarining moliyaviy jihatlari. Keyns moliyaviy konsepsiyasining asosiy g‘oyasi. Neokeynschilar nazariyalarining moliyaviy jihatlari. Yangi klassik nazariyalarning moliyaviy jihatlari

3-mavzu. Davlat moliyasini boshqarish

Davlat moliyasini boshqarish to‘g‘risida tushuncha. Boshqarish obektlari, subektlari, ularning guruhlanishi, asosiy vazifalari. Markaziy va mahalliy davlat hokimiyati organlarining davlat moliyasini boshqarish sohasidagi vakolatlari. O‘zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi, uning davlat moliyasini boshqarishdagi vakolatlari

4-mavzu. Iqtisodiyotni davlat tomonidan moliyaviy tartibga solish masalalari

"Davlat", "davlat boshqaruvi", "siyosiy boshqaruv", "davlat boshqaruvi", "ma’muriy va davlat boshqaruvi" konsepsiyalarini davlat boshqaruvi asosidagi asosiy toifalar. Iqtisodiyotni davlat tomonidan moliyaviy tartibga solishning shakllari, usullari va vositalari. Davlat regulyatorlarining samaradorligi va ularning kichik biznesni rivojlantirish buyicha iqtisodiy strategiyasini shakllantirishga ta’siri.

5-mavzu. Davlat-xususiy sherikchilik asoslari

Davlat –xususiy sheriklik munosabatlarini rivojlantirish: ijtimoiy sheriklikka asoslangan hamkorlik omilidir. Davlat organlari bilan nodavlat notijorat tashkilotlari o‘rtasidagi hamkorlik munosabatlarini mustahkamlashga qaratilgan bir qator normativ-huquqiy hujjatlar. O‘zbekiston Respublikasining “Nodavlat notijorat tashkilotlari to‘g‘risida”, “Nodavlat notijorat tashkilotlari faoliyatini kafolatlari to‘g‘risida” Qonun xujatlari. O‘zbekiston Respublikasining “Jamoat fondlari to‘g‘risida”, “Ijtimoiy sheriklik to‘g‘risida”, “Jamoatchilik nazorati to‘g‘risida” Qonun xujatlari.

6-mavzu. Davlat ulushi mavjud bo‘lgan korxonalar moliyaviy resurslarini boshqarish: shakllanishi va foydalanilishi

Davlat korxonalari moliyasining nazariy va xuquqiy asoslari. Davlat korxonalari moliyasini tashkil etishning tashkiliy asoslari va sabablari. Davlat

korxonalari moliyasida investitsiya siyosatining roli. Davlat korxonalari moliyaviy resurslarining manbalari va tarkibi.

7-mavzu. O'zbekiston byudjet tuzilmasi va byudjet jarayonini tashkil etishdagi dolzarb vazifalar

Davlat byudjetining mohiyati va uning asosiy xususiyatlari. Byudjet munosabatlarini taqsimlash jarayoni. Byudjet munosabatlarining ob'ektiv xususiyati. Davlat byudjeti vazifalari va ularning jamiyatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishdagi o'rni. Davlat byudjeti daromadlari va harajatlari. Byudjet jarayoni va uni tashkil etishdagi bosqichlar. Byudjet loyihasini tayyorlash, muhokama qilish, tasdiqlash va ijro etish, byudjet ijrosi to'g'risidagi hisobotni tayyorlash va tasdiqlashdagi o'zgarishlar va yangiliklar. Davlatlarda byudjet jarayoning shakllari

8-mavzu.Davlat krediti va qarzini boshqarish masalalari

Mamlakatimizning jahon moliya tizimiga jadal integratsiyalashuvi sharoitlarida davlat qarzini xavfsiz daraja bo'lishi mamlakatimizda makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashning asosiy omillari. Xalqaro mezonlarga ko'ra bugungi kunda O'zbekiston Respublikasining davlat qarzining tushunchasi va xolati. Davlat krediti asosiy tushunchalari va uning funksiyalari. Davlat qarzlarini boshqarish vazifalari va uslublari. Xalqaro moliyaviy tashkilotlarning O'zbekiston Respublikasi bilan hamkorligining natijalari.

9-mavzu. Pensiya jamg'armasi va undan samarali foydalanish yo'llari

Pensiya jamg'armasining moliya tizimidagi o'rni. Pensiya jamg'armasini muvofiqlashtiruvchi me'yoriy hujjatlar tarkibi. Pensiya yoshini aniqlovchi omillar tarkibi. Pensiya jamg'armasining daromad manbalari. Korxona, tashkilot vamuassasalar tomonidan pensiya jamg'armasiga ajratmalar. Mahsulot realizatsiyasi, savdo aylanmasi va bajariladigan ishdan pensiya jamg'armasiga ajratmalar. Xorijiy davlatlar, yuridik va jismoniy shaxslaming pensiya jamg'armasiga xayriyalari va boshqa tijorat asosida olinayotgan mablag''lar.

10-mavzu. Bandlikni qo'llab-quvvatlash davlat jamg'armasini daromad va harajatlari

Innovatsion iqtisodiyot sharoitida ishsizlikni qo'llab-quvvatlashning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati. Bandlik jamg'armasini tashkil etishning hozirgi kundagi dolzarbligi. Bandlik jamg'armasini asosiy maqsadi. Jamg'armaning funksiyalari va vazifalari. Bandlik jamg'armasini moliyalashtirish manbalari. Bandlik jamg'armasining moliya bozoridan olinadigan daromadlar. Bandlik jamg'armasining harajatlar tarkibi. Ishsizlik bo'yicha berilayotgan nafaqalarni moliyalashtirish.

III. AMALIY MASHG'ULOTLARLAR BO'YICHA KO'RSATMA VA TAVSIYALAR

(Seminar mashg'ulotlari)

Amaliy mashgulotlar uchun kuyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Davlat moliyasini boshqarishning ilmiy va huquqiy asoslari: funksiyalari va tashkil etishning xususiyatlari.
2. Davlat moliyasi to'g'risidagi nazariyalar
3. Davlat moliyasini boshqarish
4. Mahalliy moliya
5. Iqtisodiyotni davlat tomonidan moliyaviy tartibga solish masalalari
6. Davlat-xususiy sherikchilik asoslari
7. Davlat ulushi mavjud bo'lgan korxonalar moliyaviy resurslarini boshqarish: shakllanishi va foydalanilishi
8. O'zbekiston byudjet tuzilmasi va byudjet jarayonini tashkil etishdagi dolzarb vazifalar
9. Respublika va mahalliy byudjet daromadlari barqarorligini ta'minlash masalalari
10. Respublika va mahalliy byudjet harajatlari taqsimlash va ulardan samarali foydalanish masalalari
11. Davlat krediti va qarzini boshqarish masalalari
12. Byudjetdan tashqari davlat maqsadli jamg'armalarning ijtimoiy iqtisodiy rivojlanishdagi o'rni
13. Pensiya jamg'armasi va undan samarali foydalanish yo'llari
14. O'zbekiston Respublikasi Davlat aktivlarini boshqarish agentligi huzuridagi byudjetdan tashqari Davlat aktivlarini boshqarish, transformatsiya qilish va hususiylashtirish jamg'armasining daromadlari va harajatlari
15. Bandlikni qo'llab-quvvatlash davlat jamg'armasini daromad va harajatlari
16. O'zbekiston Respublikasi Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish agentligi huzuridagi Tadbirkorlik faoliyatini qo'llab quvvatlash davlat jamg'armasi daromadlari va harajatlari
17. O'zbekiston Respublikasi Halq ta'limi vazirligi huzuridagi Respublika maqsadli kitob jamg'armasi daromadlari va harajatlari

	18.O'zbekiston Respublikasining Tiklanish va taraqqiyot jamg`armasi daromadlari va harajatlari Amaliy mashg`ulotlar multimedia qurulmalari bilan jixozlangan auditoriyada bir akademik guruxga bir professor-o`qituvchi tomonidan o`tkazilishi zarur. Mashg`ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o`tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qullanilishi maqsadga muvofiq. **IV. MUSTAQIL TA'LIM** Mustakil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: 1. Davlat moliyasini boshqarishning moxiyati, maqsadi va vazifalari 2. Iqtisodiy usish strategiyasi va davlat moliyasini soglomlashtirish 3. Davlat korxonalarining moliyaviy munosabatlari 4. Davlat korxonalari moliyaviy resurslari manbalari 5. Davlat byudjetining funksiyalari va ularning jamiyatni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda tutgan urni 6. Bydjet jarayoni bosqichlari va ulardagi vazifalar 7. Respublika byudjetining iqtisodiy ahamiyati va uning davlat byudjetidagi urni 8. Mahalliy bydjetlarning daromadlari manbalari 9. Ijtimoiy siyosatning yunalishlari va vazifalari 10. Yul jamg`armasini muvofiklashtirib turuvchi me'yoriy hujjatlar tarkibi 11.Pensiya jamg`armasini muvofiklashtiruvchi me'yoriy hujjatlar 12. Iqtisodiyotning erkinlashuvi sharoitida byudjet intizomini mustaxkamlash yullari 13. Davlat moliya siyosatining xozirgi zamon xususiyatlari va ustivor vazifalari 14. Bandlik jamg`armasini tashkil etishning xozirgi kundagi dolzarbligi. 15. Mahalliy byudjetlar mablag`laridan okilona foydalanishning xozirgi zamon muammolari va yechimlari 16. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi xuzuridagi Respublika maqsadli kitob jamg`armasi huquqiy asoslari 17. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi xuzuridagi byudjetdan tashqari Ta'lim va tibbiyot muassasalarini rekonstruksiya qilish, mukammal ta'mirlash va jixozlash jamg`armasi maqsadi va vazifalari 18. O'zbekiston Respublikasining tiklanish va taraqqiyot jamg`armasi investitsion loyixalari Mustaqil uzlashtiriladigan mavzular buyicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni takdimot qilish tavsiya etiladi.
4	**V.Fan o`qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalari)**

	Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi: - Iqtisodiyotda davlat moliya tizimi roli, uni tashkil etish va boshqarish uslubiyoti; - Davlat moliyasini boshqarishning zarurligi, moxiyati va vazifalari; - Davlat moliyasi barqarorligi va uning omillari; - Davlat qarzlarini boshqarishning samarali usullari; - Davlat moliya siyosatining asosiy yunalishlari; - Makro daraja moliyaviy munosabatlarni tashkil etish va boshqarish; - Davlat byudjeti daromadlari va harajatlari tarkibi; - Mahalliy byudjetlar daromadlari va harajatlari tizimining uslubi va uslubiyoti; - Davlat byudjeti daromadlar shakllanishi va harajatlar taksimlanish tizimining tartibi va mas'ul organlari haqida tasavvur va bilimga egv bulishi; - Byudjet tizimi buginlari faoliyatining tashkiliy-huquqiy asoslari taxlilini; - Byudjet tizimi buginlari saloxiyatini baxolashni; - Byudjet tizimi buginlari faoliyatida resurslardan samarali foydalanishni baxolash usullarini; - Byudjet tizimi va davlat moliyasi tizimi buginlari harajatlarini maqsadli boshqarish usullarini; - Byudjet tizimi va davlat moliyasi tizimi buginlari mablag`lari harakatchanligi va etarliligini baxolash usullarini; - Davlat moliyasi va davlat byudjeti istikbollari moliyaviy taxlilining maqsadi va kulamini kunikmalariga ega bulishi kerak; - Davlat byudjetini operativ, joriy va istikbolli rejalashtirishni tashkil etish, byudjet loyixasini tayyorlash; - Respublika byudjeti, mahalliy byudjetlar, byudjetdan tashqari fondlar moliyaviy xolatini taxlil etish; - Byudjet mablag`lari taxlili; - Byudjet loyixasi taxlilini tashkil etish; - Davlat moliyasi tizimi buginlari harajatlari va daromadlarini baxolash; - Davlatning iqtisodiyot sub'ektlari faoliyatini soglomlashtirish yuzasidan tadbirlarini yulga kuyish; - Davla tmoliyasi, davlat byudjeti va korporatsiyalar rivojlanish istikbollarini belgilash malakasiga va ***ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.***
5	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari** • real vaziyatga asoslangan amaliy ishlarni bajarish; • esse, tezis va maqolalar yozish; • vaziyatli topshiriqlarni (keys-stadi) yechish; • jarayonli-yo'naltirilgan ta'lim;

- muhokamalarda ishtirok etish;
- kichik guruhlarda ishlash;
- loyiha ishi bajarish;
- mustaqil ishlarni bajarish;
- taqdimot tayyorlash;
- turli darajadagi testlarni yechish;
- so'rov o'tkazish;
- muammoni hal qilish.

6. VII. Kreditlarni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni tula uzlashtirish, taxlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, urganilayotgan jarayonlar haqida mustakil mushoxada yuritish va joriy, oralik nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriklarni bajarish, yakuniy nazorat buyicha yozma ishni topshirish.

7. ASOSIY ADABIYOTLAR:

1. Shernayev A. A., Jiyanova N. E. Davlat moliyasini boshqarish: Darslik./ - T.: "IQTISOD-MOLIYA", 2019. - 380 s

2. Жиянова Н. Э."Управление Государственними финансами". Учебно-методический комплекс./ - Т.: ТФИ, 2019. - 389 с

3. Жиянова Н. Э., Ташматова Р. Г. Бюджетно-налоговая политика. Учебное пособие./ - Т.: "ИҚТИСОД-МОЛИЯ", 2019. - 216 с

4. Nuritdinova V., Sharapova M. Moliyaviy nazorat: Darslik./ - T.: "IQTISOD-MOLIYA", 2019 - 492 b.

QO'SHIMCHA ADABIYOTLAR:

1.O'zbekiston Resrublikasi Konstitutsiuasi. O'zbekiston Resrublikasi qonun hujjatlari turlami, 2014-u.,16-son 176-modda

2.O'zbekiston Respublikasining — Byudjet kodeksi, URQ-360-son.// O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari tuplami, 2013-y., 52-1-son

3.O'zbekiston Respublikasining 2019 yil 30 dekabrdagi №URQ-599 "O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksiga o`zgartish va qo`shimchalar kiritish to'g'risida"gi" Qonuni;

4.O'zbekiston Resrublikasi Rrezidentining 2017-uil 7-fevraldagi "O'zbekiston Resrublikasini yanada rivojlantirish buyicha Xarakatlar strategiuasi to'g'risida"gi RF-4947-son Farmoni, // O'zbekiston Resrublikasi qonun hujjatlari turlami, 2017-u., 6-son, 70-modda.

5.O'zbekiston Respublikasining 2019 yil 9 dekabrdagi "Byudjet jarayoni takomillashtirilishi munosabati bilan O'zbekiston Respublikasining ayrim qonun hujjatlariga uzgartish va qo`shimchalar kiritish to'g'risida"gi №URQ-590- sonli Qonuni

6.O'zbekiston Respublikasining 2019 yil 9 dekabrdagi "2020 yil uchun O'zbekiston Respublikasining Davlat byudjeti to'g'risida"gi №URQ- 589-sonli Qonuni

7.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Byudjet mablag`laridan foydalanish samaradorligini tubdan oshirish va iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish mexanizmlarini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2018-yil 23-maydagi PF-5446-sonli Farmoni // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 24.05.2018-y., 06/18/5446/1251- son

8.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Byudjet mablag`laridan foydalanish samaradorligini tubdan oshirish va iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish mexanizmlarini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2018-yil 23-maydagi PF-5446-sonli Farmoni // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 24.05.2018-y., 06/18/5446/1251- son

9.O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasining 2007 yil 20 mart 53-sonli "O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligining gaznachiligi to'g'risidagi Nizomni tasdiqlash haqida"gi Qarori.//www.1ex.uz

10.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 18-martdagi "Moliya organlari faoliyatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2847-sonli Qarori. // O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari tuplami, 2017 y., 13-son, 201-modda

11.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 26 iyun 2018 yildagi "Davlat soliq xizmati organlari faoliyatini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ-3802-sonli Qarori

12.O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Maxkamasining 2017-yil 24-oktyabrdagi O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligining Davlat moliyaviy nazorat bosh boshqarmasi to'g'risidagi nizom tasdiqlash haqida 870-sonli qarori // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 25.10.2017 y., 26.03.2019 y., 09/19/247/2835-son)

13.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. 24 yanvar 2020 yil

14.Mirziyoev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga kuramiz. - Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 488 b.

15.Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. - Toshkent: "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 56 b.

INTERNET SAYTLARI:

1.www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasining hukumat portali.

2.www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.

3.www.mf.uz - O'zbekiston Respublikasi Moliya Vazirligi rasmiy sayti.

4.www.cbu.uz - O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki.

5.www.stat.uz - O'zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo'mitasi rasmiy sayti.

	6.www.soliq.uz - O'zbekiston Respublikasi Davlat Soliq qo'mitasi rasmiy sayti. 7.www.openbudget.uz - O'zbekiston Respublikasi —Ochiq byudjet portali. 8.www.prezident.uz - O'zbekiston Respublikasi Prezidenti matbuot hizmati. 9.www.sciencedirect.com - Xalqaro ilmiy ma'lumotlar bazasi.
8	Fan dasturi Samarqand iqtisodiyot va servis instituti O`quv uslubiy kengashining 2024-yil 29 avgustdagi ____-sonli yig`ilish bayoni bilan tasdiqlangan. (№FD-09-29)
9	**Fan/modul uchun ma'sullar:** **Zaynalov Jaxongir Rasulovich**– SamISI, "Moliya" kafedrasi mudiri professori, i.f.d. **Ernazarov Nuriddin Elamonovich**– SamISI, "Moliya" kafedrasi PhD, dotsent.v.b
10	**Taqrizchilar:** **I.Salamov** – SamVMI "Chorvachilikda iqtisodiy samaradorlik va buxgalteriya hisobi" kafedrasi dotsenti, i.f.n. **B.A.Kurbonova** - "ATLANT PROJECT" mas'uliyati cheklangan jamiyati